

Samling af Afgørelser

Sag C-490/20

V.M.A.

mod

Stolitjna obsjtjina, rajon »Pantjarevo«

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Administrativen sad Sofia-grad)

Domstolens dom (Store Afdeling) af 14. december 2021

»Præjudiciel forelæggelse – unionsborgerskab – artikel 20 TEUF og 21 TEUF – retten til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område – barn, der er født i sine forældres værtsmedlemsstat – fødselsattest, der er udstedt af denne medlemsstat, og hvori der er angivet to mødre til barnet – afslag fra den ene af disse to mødres oprindelsesmedlemsstat på at udstede en fødselsattest for barnet på grund af manglende oplysninger om, hvem der er barnets biologiske mor – besiddelse af en fødselsattest som betingelse for udstedelse af et identitetskort eller et pas – national lovgivning i denne oprindelsesmedlemsstat, hvorefter forældreskab for personer af samme køn ikke anerkendes«

1. *Unionsborgerskab – traktatens bestemmelser – statsborgerskab i en medlemsstat – Unionens og medlemsstaternes respektive kompetencer – grænser – betingelser for erhvervelse og fortabelse af statsborgerskab – omfattet af medlemsstaternes kompetence*

(jf. præmis 38)

2. *Unionsborgerskab – traktatens bestemmelser – personelt anvendelsesområde – statsborger i en medlemsstat med lovlig bopæl på en anden medlemsstats område – omfattet – retsvirkning – udøvelse af de rettigheder, der er forbundet med status som borger i Den Europæiske Union*

[Art. 20, stk. 1, TEUF og art. 21, stk. 1, TEUF]

(jf. præmis 40)

3. *Unionsborgerskab – traktatens bestemmelser – personelt anvendelsesområde – mindreårig statsborger i en medlemsstat, som aldrig har udøvet retten til fri bevægelighed – omfattet – retten til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område – rækkevidde – den mindreåriges ret til at få udstedt et identitetskort eller pas, der angiver vedkommendes nationalitet og efternavn – omfattet – biologisk eller juridisk slægtskabsforhold mellem den mindreårige og dennes to forældre fastslået af værtsmedlemsstaten – barnets oprindelsesmedlemsstats nægtelse af at anerkende dette*

slægtskab – ikke tilladt – begrundelse i hensynet til den offentlige orden og den nationale identitet – foreligger ikke

(Art. 21, stk. 1, TEUF; Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38, art. 4, stk. 3)

(jf. præmis 41-50, 52 og 54-58)

4. *Grundlæggende rettigheder – respekt for privatliv og familieliv – sikret ved både Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder og den europæiske menneskerettighedskonvention – samme betydning og omfang*
(Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 7)

(jf. præmis 60)

5. *Grundlæggende rettigheder – respekt for privatliv og familieliv – begreber – forholdet mellem et par af samme køn – omfattet – forældrerens og barnets mulighed for at være sammen – pligt til at tage hensyn til barnets tarv*
(Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 7)

(jf. præmis 61-65)

6. *Unionsborgerskab – traktatens bestemmelser – retten til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område – barn, der er født i sine forældres værtsmedlemsstat – fødselsattest udstedt af denne medlemsstat med angivelse af to mødre til barnet – manglende oplysninger om, hvem der er barnets biologiske mor – forpligtelser for den medlemsstat, hvor barnet er statsborger – rækkevidde – udstedelse af et identitetskort eller pas – anerkendelse af den fødselsattest, der er udstedt af værtsmedlemsstaten – omfattet*
(Art. 4, stk. 2, TEU; art. 20 TEUF og 21 TEUF; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 7, 24 og 45)

(jf. præmis 69 og domskonkl.)

Resumé

Sag om et mindreårigt barn, der er unionsborger, og hvis fødselsattest, udstedt af værtsmedlemsstaten, angiver to personer af samme køn som barnets forældre: Den medlemsstat, hvor barnet er statsborger, er forpligtet til at udstede et identitetskort eller et pas til barnet, uden krav om, at dens nationale myndigheder først har udstedt en fødselsattest

Denne medlemsstat er ligeledes forpligtet til at anerkende det dokument fra værtsmedlemsstaten, som gør det muligt for dette barn at udøve sin ret til at færdes og opholde sig frit på Unionens område sammen med hver af disse to personer

V.M.A., der er bulgarsk statsborger, og K.D.K. har boet i Spanien siden 2015 og blev gift i 2018. Deres barn, S.D.K.A., blev født i 2019 i Spanien. I barnets fødselsattest, der er udstedt af de spanske myndigheder, er de to mødre angivet som dets forældre.

Eftersom en fødselsattest udstedt af de bulgarske myndigheder er nødvendig for at få udstedt et bulgarsk identitetsdokument, indgav V.M.A. en ansøgning til Sofia kommune¹ om udstedelse af en sådan fødselsattest til S.D.K.A. Til støtte for ansøgningen vedlagde V.M.A. en legaliseret og bekræftet oversættelse til bulgarsk af en udskrift fra det spanske civilstandsregister vedrørende S. D.K.A.'s fødselsattest.

Sofia kommune pålagde V.M.A. at fremlægge dokumentation for S.D.K.A.'s slægtskab hvad angår identiteten af barnets biologiske mor. Den model for fødselsattester, der findes i Bulgarien, indeholder nemlig kun en rubrik for »moderen«² og en anden rubrik for »faderen«, og der kan kun anføres et enkelt navn i hver af disse rubrikker.

Da V.M.A. var af den opfattelse, at hun ikke havde pligt til at afgive de ønskede oplysninger, afslog Sofia kommune at udstede fødselsattesten med den begrundelse, at der manglede oplysninger om identiteten af det omhandlede barns biologiske mor, og at det var i strid med den offentlige orden i Bulgarien, som ikke tillader ægteskab mellem to personer af samme køn, at angive to forældre, der begge er kvinder, i en fødselsattest.

V.M.A. anlagde sag til prøvelse af denne afgørelse ved Administrativen sad Sofia-grad (forvaltningsdomstolen i Sofia, Bulgarien), som var den forelæggende ret.

Den forelæggende ret var i tvivl om, hvorvidt de bulgarske myndigheders afslag på at registrere en bulgarsk statsborgers fødsel³, som havde fundet sted i en anden medlemsstat, og som var blevet attesteret ved en fødselsattest, der angav to mødre og var udstedt i sidstnævnte medlemsstat, tilsidesatte de rettigheder, som denne statsborger er tillagt ved artikel 20 TEUF og 21 TEUF og ved artikel 7, 24 og 45 i Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder⁴. Dette afslag kunne nemlig gøre det vanskeligere at få udstedt et bulgarsk identitetsdokument og derfor hindre udøvelsen af retten til fri bevægelighed for dette barn og dermed den fulde udøvelse af dets rettigheder som unionsborger.

Under disse omstændigheder besluttede den forelæggende ret at anmode Domstolen om en fortolkning af artikel 4, stk. 2, TEU⁵, artikel 20 TEUF og 21 TEUF og chartrets artikel 7, 24 og 45. Den ønskede nærmere bestemt oplyst, om disse bestemmelser forpligtede en medlemsstat til at udstede en fødselsattest, således at der kunne udstedes et identitetsdokument til et barn, der var statsborger i denne medlemsstat, og hvis fødsel i en anden medlemsstat var attesteret ved en fødselsattest, som var udstedt af myndighederne i denne anden medlemsstat i overensstemmelse med dennes nationale lovgivning, og hvori en statsborger i den første af disse medlemsstater og hendes hustru var angivet som barnets mødre, uden at det var angivet, hvem af de to kvinder der havde født barnet.

Domstolen (Store Afdeling) fortolkede i dommen ovennævnte bestemmelser således, at med hensyn til et mindreårigt barn, som er unionsborger, og hvis fødselsattest, udstedt af de kompetente myndigheder i værtsmedlemsstaten, angiver to personer af samme køn som barnets forældre, er den medlemsstat, hvor dette barn er statsborger, forpligtet til dels at udstede et

¹ – Stolitjna obsjtjina, rajon »Pantjarevo« (Sofia kommune, Pantjarevo-distriktet, Bulgarien) (herefter »Sofia kommune«).

² – Ifølge Semeen kodeks (den bulgarske familielov) i den affattelse, der fandt anvendelse på tvisten i hovedsagen, var moderskabet bestemt ved fødslen, idet barnets mor var den kvinde, der havde født det, også i tilfælde af kunstig befrugtning.

³ – Ifølge den forelæggende ret var det ubestridt, at barnet, selv uden en fødselsattest udstedt af de bulgarske myndigheder, var bulgarsk statsborger i henhold til navnlig den bulgarske forfatnings artikel 25, stk. 1.

⁴ – Herefter »chartret«.

⁵ – I henhold til hvilken bestemmelse Unionen navnlig skal respektere medlemsstaternes nationale identitet, som den kommer til udtryk i deres grundlæggende politiske og forfatningsmæssige strukturer.

identitetskort eller et pas til barnet, uden krav om, at dens nationale myndigheder først har udstedt en fødselsattest, dels – i lighed med alle andre medlemsstater – at anerkende det dokument fra værtsmedlemsstaten, som gør det muligt for dette barn at udøve sin ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område sammen med hver af disse to personer.

Domstolens bemærkninger

For at nå til denne konklusion bemærkede Domstolen først, at med henblik på at gøre det muligt for medlemsstaternes statsborgere at udøve retten til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område⁶, som alle unionsborgere er anerkendt ved artikel 21, stk. 1, TEUF, pålægger direktiv 2004/38⁷ medlemsstaterne at udstede identitetskort eller pas til deres statsborgere, der udtrykkeligt angiver indehaverens statsborgerskab, i overensstemmelse med deres nationale lovgivning.

Eftersom S.D.K.A. er bulgarsk statsborger, har de bulgarske myndigheder derfor pligt til at udstede et identitetskort eller pas til hende med angivelse af hendes efternavn, således som dette fremgår af den fødselsattest, som de spanske myndigheder har udstedt, uafhængigt af, om der er udstedt en ny fødselsattest.

Et sådant dokument skal – alene eller i kombination med et dokument udstedt af værtsmedlemsstaten – gøre det muligt for et barn som S.D.K.A. at udøve sin ret til fri bevægelighed med hver af sine mødre, hvis status som forælder til dette barn er blevet fastslået af værtsmedlemsstaten i forbindelse med et ophold i overensstemmelse med direktiv 2004/38.

De rettigheder, der er indrømmet statsborgerne i medlemsstaterne i henhold til artikel 21, stk. 1, TEUF, omfatter nemlig retten til at have et normalt familieliv i både værtsmedlemsstaten og i den medlemsstat, hvor de har statsborgerskab, når de vender tilbage til denne medlemsstats område, ved dér at kunne være sammen med deres familiemedlemmer. Eftersom de spanske myndigheder lovligt har fastslået et – biologisk eller juridisk – slægtskabsforhold mellem S.D.K.A. og hendes to forældre og har attesteret dette i den fødselsattest, de har udstedt for barnet, skal V.M.A. og K.D.K. derfor i henhold til artikel 21 TEUF og direktiv 2004/38 som forældre til en mindreårig unionsborger, som de faktisk tager sig af, af samtlige medlemsstaterne anerkendes ret til at ledsage dette barn under dets udøvelse af denne ret.

Heraf følger for det første, at medlemsstaterne skal anerkende dette slægtskabsforhold med henblik på at gøre det muligt for S.D.K.A. at udøve sin ret til fri bevægelighed sammen med hver af sine forældre. For det andet skal de to forældre kunne få et dokument, der giver dem ret til at rejse med dette barn. Myndighederne i værtsmedlemsstaten er bedst i stand til at udfærdige et sådant dokument, der kan udgøres af fødselsattesten, og som de øvrige medlemsstater er forpligtede til at anerkende.

Spørgsmål om personers civilstand henhører ganske vist under medlemsstaternes kompetence, og det står dem frit for i deres nationale lovgivning at indføre mulighed for ægteskab og forældreskab for personer af samme køn eller at undlade dette. Medlemsstaterne skal imidlertid under udøvelsen af denne kompetence overholde EU-retten og navnlig traktatens bestemmelser om

⁶ – Herefter »retten til fri bevægelighed«.

⁷ – Artikel 4, stk. 3, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2004/38/EF af 29.4.2004 om unionsborgernes og deres familiemedlemmers ret til at færdes og opholde sig frit på medlemsstaternes område, om ændring af forordning (EF) nr. 1612/68 og om ophævelse af direktiv 64/221/EØF, 68/360/EØF, 72/194/EØF, 73/148/EØF, 75/34/EØF, 75/35/EØF, 90/364/EØF, 90/365/EØF og 93/96/EØF (EUT 2004, L 158, s. 77, berigtiget i EUT 2004, L 229, s. 35).

unionsborgernes ret til fri bevægelighed og ophold, idet de med henblik herpå anerkender civilstanden for personer, der er etableret i en anden medlemsstat, i overensstemmelse med dennes lovgivning.

I det foreliggende tilfælde udgør en medlemsstats forpligtelse til dels at udstede et identitetsdokument til et barn, som er statsborger i denne medlemsstat, og som er født i en anden medlemsstat, hvor der er udstedt en fødselsattest, der som forældre angiver to personer af samme køn, dels at anerkende slægtskabsforholdet mellem dette barn og hver af disse to personer i forbindelse med barnets udøvelse af sine rettigheder i henhold til artikel 21 TEUF og afledte retsakter vedrørende denne bestemmelse hverken en tilsidesættelse af den nationale identitet eller en trussel mod den offentlige orden i denne medlemsstat. Denne forpligtelse indebærer nemlig ikke, at den pågældende medlemsstat i sin nationale lovgivning skal indføre mulighed for forældreskab for personer af samme køn eller – med henblik på andre formål end udøvelse af de rettigheder, som barnet havde i henhold til EU-retten – anerkende slægtskabsforholdet mellem dette barn og de personer, der er angivet som dets forældre i den fødselsattest, som myndighederne i værtsmedlemsstaten har udstedt.

Endelig kan en national foranstaltning, der kan begrænse den frie bevægelighed for personer, kun begrundes, når denne foranstaltning er i overensstemmelse med de grundlæggende rettigheder, der er sikret ved chartret⁸. Det er imidlertid i strid med de grundlæggende rettigheder, som er sikret ved chartrets artikel 7 og 24, at fratage et barn forholdet til en af sine forældre i forbindelse med barnets udøvelse af sin ret til fri bevægelighed eller at gøre det praktisk umuligt eller uforholdsmæssigt vanskelig for barnet at udøve denne ret, fordi dets forældre er af samme køn.

⁸ – I den situation, der var genstand for tvisten i hovedsagen, var retten til respekt for privatlivet og familielivet som sikret ved chartrets artikel 7 og børns rettigheder som sikret ved dets artikel 24, bl.a. kravet om, at der tages hensyn til barnets tarv, og barnets ret til regelmæssigt at have personlig forbindelse og direkte kontakt med begge sine forældre, relevante rettigheder.